

Autoorganizarse para defender o ben común

Xoán Hermida González

De seguro que o 2011 pasará a historia coma o ano de revoltas democráticas de carácter rexional no mundo árabe, so comparables coas revolucións democráticas europeas de 1848; e tamén como o ano dos movementos de indignación no Estado Español pero tamén noutras partes de Europa, so equiparables ao movemento 'sesentaioitista' nos seus plantexamentos, éticos e estéticos, e nas súas demandas.

Unha vez máis, e xa van varias nos últimos anos desde a caída do muro de Berlín e o esfarelamento do bloque soviético, o percorrer dos acontecementos colle co pé cambiado aos poderosos e tamén á sociedade en xeral. Cústanos a todas e todos, cidadanía, medios de comunicación, organización sociais, e sobre todo aos partidos políticos e centrais sindicais entender o que esta a ocorrer.

Cinco meses despois do inicio das revoltas arábés e cando os servizos de intelixencia estaban ocupadas buscando as células durmintes do islamismo radical, e algúns que outros fanáticos estaban buscando o apoio dos servizos secretos imperialistas ás revoltas cidadáns do Magreb e do Machrek, vai e xorde a rebelión cívica dos mozos e das mozas na xornada do 15 de maio en practicamente tódalas cidades.

E unha vez máis a buscar aos conspiradores !

Pois, voulles a dicir a verdade, si houbo conspiración. Lévanse reunindo ano tras ano en Dávos, nos cumios do G-8, nas executivas do FMI e do Banco Mundial, nos reservados das reunións da Organización Mundial do Comercio.

Conspiran contra a democracia, baleirándoa de contido e decidindo as entidades financeiras e as grandes corporacións a gobernanza do mundo, os destinos de todos e todas.

Conspiran contra a humanidade e contra o planeta.

A esquerda vence á esquerda?

Desde hai anos a indignación medra entre as persoas de esquerda que, formando ou non parte da súa base asociativa, compoñemos a súa base sociolóxica e electoral.

As pasadas eleccións municipais teñen demostrado que existe unha corrente de fondo que transversalmente percorre a todas as forzas. Non so se castiga a quen goberna con políticas de dereitas ou de costas á cidadanía, tampouco se fai por desconfianza ás forzas que desde a súa esquerda poderían recoller o descontento xerado.

A esquerda que desertou do BNG ou PSOE non se abstivo, maioritariamente votou branco ou nulo. A abstención como refuxio explicativo non ten forza desde o momento que elección tras elección a participación non para de medrar.

Un millón de persoas, entre as que non me atopo pero que ven podería ser o caso, decidiron achegarse as urnas a depositar un voto sen papeleta (en branco) ou con comentarios críticos (nulos), seguro que algúns merecedores dun libro de 'haikus' ou 'microrelatos'.

As forzas políticas da 'esquerda', unha vez máis, e xa van varias, adicanse agora a culpar a estes 'inconscientes' da derrota electoral, enrocándose en lugar de analizar a fondo unha derrota sen paliativos.

A pretensión de culpabilizar á sociedade civil da derrota por parte do aparato dos partidos de esquerda resulta irrisorio.

O movementos estratéxicos de fondo poden afectar conxunturalmente de xeito negativo pero a longo prazo son necesarios, ademais de xustos.

Nese tacticismo conxuntural equivocábanse os que no ano 1933 non querían conceder o voto ás mulleres porque beneficiaba electoralmente á dereita.

Aparentemente tiñan razón, pois a dereita gañou.

Pero negar un dereito ou desprestixiar unha razón sen abordar as motivacións que a promoven é a todas luces inmoral desde un punto de vista ético. Ademais de ser un erro, pois aqueles que en función do curtopracismo parece que tiñan razón non a tiñan. No ano 36, dous anos despois da inauguración do voto feminino, a esquerda volveu a gañar e esta vez co apoio das mulleres.

Pero que pensa un millón de persoas que criticamente 'facilitan' a vitoria da dereita no conxunto do estado. Pois, con detalle non o sei pero de seguro que non algo moi diferente que a rica sociedade civil italiana que despois é gobernada polo neo-fascista de Berlusconi ou do rico movemento civil francés capaz de tombar á constitución europea en referendo pero que despois é gobernada por Sarkozy.

Pensarán algo así como: "ata cando teño que seguir apoiando a estes namentres que vexo que me desilusionan unha e outra vez, que se comportan esteticamente como os outros e que en situacións que se lles espera estean a altura cruzan a raia e asumen ser os xestores das políticas que obriga o capital monopolista".

Pensarán algo así como: "e si aproveito unhas municipais para darlles un toque de atención e así cando cheguen as xerais ou as autonómicas xa teñen feito un proceso de renovación que os permita volver a ser atractivos".

Pensarán algo así como: "e eu que queres que faga, os responsables son eles por facer as cousas mal e ademais desprezarnos como o faría a dereita, e nos en todo caso eu os puxemos e nos temos todo o dereito a quitalos".

Seguramente o Movemento 15-M teña un percorrido limitado e se desinfe coa mesma facilidade co que medrou, pero ollo, é unha grande escola de formación política e de seguro que haberá un antes e un despois que interpela directamente ás organizacións políticas de esquerda.

Sería desexable que este cambio de ciclo sirva para renovar discursos, ideas e proxectos e non para enrocarse.

Os staff do PSOE e BNG que reflexionen porque desconectaron coa sociedade en lugar de buscar chibos expiatorios e IU que reflexione porque non recolleu máis que unha ínfima parte dos descontentos cos anteriores en lugar de situar nunha lei electoral inxusta as súas carencias.

Pero a evolución posterior dos acontecementos está a demostrar que non se pode albergar moitas esperanzas xa que empezo a dubidar que haxa vida intelixente no staff deses partidos.

Así, pasados os momentos de confusión inicial, e visto que as campañas de descrédito non facían o efecto desexado, acharon a solución: deixar que a onda pase e que baixe a marea da indignación.

Esta non é unha táctica nova pero eu aconsellaríalles non apostaran tódalas súas bazas á mesma porque poden levarse algunha nova sorpresa.

Primeiro, en clave global, porque estamos a vivir a segunda onda de cambios tralo inicio da globalización e estes que se están a producir no mundo árabe, a diferenza da primeira onda que se iniciou hai unha década en América Latina, dáse nun contexto de crise sistémica e de fartazgo que posibilitan que se estenda sen control.

Segundo, en clave interna, porque hai tempo que se percibe que o armazón político-institucional e cultural saído da transición tocou teito. O peche en falso da solución federalizante proposta na reforma 'abortada' do estatuto de autonomía de Catalunya; a solución do problema da violencia no País Vasco e os resultados electorais de Bildu; a entrada en acción dunha nova xeración nacida en democracia e que non se sinte concernida polos acordos da transición ou a novas formas de exercer a cidadanía con instrumentos de mobilización e de expresión como o voto en branco, son algúns dos elementos que marcan un antes e un despois.

Terceiro, en clave política, a incapacidade das estruturas partidarias da esquerda para renovar proxectos, estratexias, actitudes ou mensaxes chocan cunha sociedade civil cada vez máis madura e autoorganizada que non se conforma con mínimos e non renuncia a unha profunda renovación democrática.

Cuarto, en clave electoral, o declive lento pero continuo, do nacionalismo galego desde hai unha década amosa que máis aló de un ciclo electoral estamos a asistir ao final dun xeito de entender o proxecto de Galicia desde a esquerda e que unha nova formulación (ou reformulación) faise necesaria.

Quinto, en clave democrática, as novas tecnoloxías e a nova cultura de dialogo permiten que o debate estease a dar 'extramuros' o cal dificulta o control e o acoutamento dos debates e a resolución disciplinaria dos mesmos.

De seguro que haberá un antes e un despois do 15-M, xa o esta a haber, o que queda por ver e se haberá un antes ou un despois na esquerda.

Dous serían, segundo ao meu entender, os erros máis importantes que podería cometer a esquerda en clave de futuro.

O primeiro, é pensar que a dereita non pode gobernar ou que se o fai é un desastre para a democracia. Esta idea sería negar a posibilidade mesma da democracia, pois invalidaría a propia posibilidade de que os 'outros', os que non son 'os nosos', gobernen e polo tanto poida existir alternancia partidaria nas institucións. Por outra banda o medo á dereita non é ningunha proposta, as forzas políticas deberan pensarse alén de instrumentos para gañar eleccións como ferramentas de cambio social. Non somos alternancia, somos alternativa.

O medo á dereita é unha excelente coartada para que os que gobernan desde instrumentos catalogados como de esquerdas teñan un cheque en branco para facer precisamente políticas de dereitas de luva de seda.

O segundo, é pensar que a esquerda renovase cun 'lifting', mesmo que sexa integral. Na medida en que non reconstruíamos estratexias de cambio máis alá das citas electorais, sen pensar unicamente nelas, non abordaremos a fondo os problemas que nos impiden a hexemonía social e cultural.

Esa visión de reconstrución dos instrumentos e non das estratexias, ademais de ser un erro de calculo mesmo en termos electorais, comporta non so á hexemonía da dereita senón o que é peor, a existencia de dereitas 'totalitarias' e hiperliberais como as que nos toca padecer.

Un xiro estratéxico da esquerda, demandado desde a cidadanía, non so permitiría á mesma recuperar espazos de hexemonía perdidos desde hai décadas, senón que posibilitarían crecementos electorais ou no peor dos casos a existencia de dereitas máis democráticas e máis 'civilizatorias', demandadas polo seus propios 'indignados'.

Agora ben, a construción de políticas de esquerda non é tarefa fácil, toda vez que a maioría das esquerdas 'oficiais' teñen renunciado a elas en Europa desde finais da segunda guerra mundial, nun caso como a socialdemocracia construindo un estado de benestar 'cercado' fronte aos países do Sur, noutro como o comunismo limitándose para si a un papel de predicadores dun 'paraíso' reservado a outras latitudes.

Agora, caído o muro de Berlín e na primeira crise sistémica da globalización, non podemos volver a entrar nos absurdos e paralizantes debates de 'reforma versus revolución', 'liberdade versus igualdade', etc. Querémolo todo e querémolo xa, sabendo que para iso imos ter que pelexar pola parte e o todo á vez, consciente dos ritmos e os tempos.

Se estamos nunha nova etapa necesitamos debuxar novas estratexias. A lóxica traerá os novos instrumentos.

O futuro do 15-M

O Movemento 15-M, tivo o seu punto de arranque na convocatoria feita durante a campaña electoral das pasadas eleccións municipais e autonómicas entre outros polos movementos de 'Democracia Real Ya!' e 'No les votes!', pero máis aló parte dunha realidade obvia coma é a desafección dun importante sector da sociedade co actual modelo de democracia baseada na preponderancia dos partidos políticos, convertidos en estruturas alleas as demandas das súa base social (aínda que non sempre do mesmo xeito xa que a dereita se que responde as demandas da súa base social).

Pero ollo !, pois podemos acabar confundindo os síntomas coa enfermidade.

O movemento 'Democracia Real, Ya!' sacou á rúa a miles de persoas en todo o Estado cun discurso máis ou menos homoxéneo no rexeitamento **do que** (na indignación) pero confuso e complexo nas propostas do **para que** (na rebelión).

Nos próximos meses de seguro que resolveranse varias interrogantes:

1. Manterá a liña crítica este movemento unha vez que a dereita gañe e leve ás últimas consecuencias o axuste iniciado polo PSOE?;

2. Que relación terá coa sociedade civil organizada estruturalmente arredor dos movementos sociais;
3. Que interlocución e prioridade de alianzas, manterá cos partidos políticos.

Segundo sexan as respostas a estas interrogantes poderemos saber que futuro lle espera a esta iniciativa u outras similares.

Afortunadamente a experiencia próxima de 'Nunca Máis' e da rede 'Galiza Non Se Vende' poden servirnos, *mutatis mutandis*, de exemplo dos erros que non deben cometer estas iniciativas tan necesarias como difíciles de xestionar.

Un análise serio, lonxe de innecesarias idealizacións, é mais que necesario para avanzar.

Desde logo a mocidade que se organiza a través destes novos instrumentos era a mesma que hai catro anos aspiraba a ser funcionario, tiña un modelo de consumo e de vida irracional e falaba con desgana da súa condición de 'mileuristas'.

A xeración da década dos noventa incorporouse a conciencia política mirando ao Sur, á problemática dos parias da terra e aos desequilibrios planetarios. A actual esta preocupada polas súas condicións de vida e nin tan sequera sitúan no seu 'programa' político a solidariedade coas revolucións democráticas árabes ou a causa palestina (o maior caso de ignominia contemporánea).

Pero volvamos á comparación con 'Nunca Máis' ou coa Rede 'GNSV'.

Hai dúas formas de que un proxecto tan novidoso fracase e entre en declive.

A primeira é caer na instrumentalización partidaria. De isto xa hai moito escrito e vou a aferrar as lectoras e lectores o traballo de repasar.

A segundo é a radicalización e marxinação provocada por converterse na 'oposición á oposición'.

Pódese estar preocupado e comprometido coa defensa do medio e da terra sen que por iso teña que ir no mesmo lote o rexeitamento a visita do Papa, o apoio aos okupas ou a loita polo comunismo libertario; mesmo aínda que algúns ou mesmo a maioría estean a favor de esas causas tan nobres. Saber discernir o que une e o que separa é central nas iniciativas cívicas e na vida en xeral.

Por outra banda, e isto é o máis importante, a base sociolóxica a quen se dirixe ditos movementos é a mesma base que posteriormente sustenta electoralmente ao BNG ou mesmo ao PSOE, ... e a IU, a ICV, a ERC, a Chunta, a Bildu ou a Aralar.

Bases electorais críticas que anelan unha reorientación de políticas, estruturas e discursos, mesmo que poderían apoiar novas iniciativas se xurdiran, pero que non están dispostas a 'desertar' do seu compromiso namentres que o inimigo central sexa outro.

Iniciativas como 'Democracia Real, Ya !' ou GNSV son máis que necesarias pero non se poden converter en incompatibles coas estruturas de intermediación que representan hoxe por hoxe as forzas políticas.

Se é así terán longa vida e serán capaces de influír no cambio de modelo político e económico, senón no mellor dos casos convértense nun instrumento táctico que mesmo poden correr o risco de ser utilizados conxunturalmente por intereses espurios.

Nova etapa política

Estamos nunha nova etapa e cumpre afrontala cunha nova mentalidade, caracterizada pola apertura, a xenerosidade e a actitude de indagar, crear e innovar.

Os cidadáns e as cidadás da esquerda política e social, ata agora preocupados e a partir de agora ocupados, temos que construír unha *axenda común*: contribuír a renovación profunda e medular da esquerda nacional galega para que existan alternativas ao actual dominio da dereita política e o que é máis importante para que existan alternativas no campo do debate cultural.

Estamos diante dunha grande oportunidade: os muros caeron, que hoxe non é posible pechar os debates nas forzas políticas intramuros, que os partidos teñen que entender que non son un club privado e que teñen que dar conta aos que están extramuros e os interpelan senón queres seguir illándose máis

A rebeldía cívica non é contra os partidos. Nin contra o PSdG, nin contra o BNG, nin contra EU ou outros partidos existentes.

A rebeldía vai contra o escurantismo e a falla de transparencia, contra o dogmatismo e a burocracia, contra a privacidade do debate e contra a corrupción política e moral

Non é un problema unicamente programático e un problema metodolóxico e medular

Necesitamos practicar un transplante de medula que afecte ao ADN dos actuais partidos como interfaces de representatividade.

Necesitase un manual de estilo 'democrático' que permita reconstruír novas relacións coa cidadanía

Necesitase construír novos programas que respondan as novas preocupacións da xente. A esquerda e o nacionalismo, a esquerda nacional, pivotou na etapa anterior o seu programa sobre os dereitos sociais e nacionais, e debe seguir facéndoo pero debe incorporar con forza as novas demandas: a da radicalidade democrática, a medioambiental nun país mil veces agredido, as necesidades afectivo-emocionais das persoas, a cultura da paz e do diálogo,...

O nacionalismo dos anos trinta foi vangardista en tanto en canto centrou nas novas reivindicacións nacionais a súa estratexia. O nacionalismo do post-franquismo foi quen de pivotar sobre as cuestións sociais o seu discurso se ter renunciado ao primeiro dándolle un novo contido. O neogaleguismo terá que incorporar as reivindicacións nacionais e sociais nun conxunto de novos dereitos democráticos, ambientais e emocionais das persoas, se quere volver a recuperar espazos sociais, e tamén electorais, nesta nova etapa.

Hai dúas formas de enfrontarse a esta onda de indignación e rebeldía cívica. Esperar calados a que baixe a onda e todo volva a normalidade, nunha especie de pacto de silencio -craso erro porque hai un antes e un despois e sería o suicidio da esquerda e do nacionalismo- e a outra é a da axitación e a do voz rotunda e transparente no debate público iniciado -esta debe ser a aposta de que quere desbloquear e crear condicións para o diálogo, para novas converxencias-.

O país á esquerda ten moitas potencialidades secuestradas, desde hai tempo, que compre liberar se queremos construír unha nación moderna.

Non é que o inimigo principal do 15-M sexan os políticos, a política, os partidos e os sindicatos, moi por enriba dos banqueiros e da banca, das corporacións transnacionais ou do FMI, o BCE, a Comisión Europea ou a OTAN...; a cuestión é que as corporacións transnacionais ou a banca son institucións privadas que se moven no sistema vixente segundo o criterio do máximo beneficio namentres que das institucións públicas e dos partidos políticos cabía espera un papel alomenos regulador que permitira defender o ben común, o público, e renunciaron a ese papel. E o máis lamentable non é que renunciara a dereita que non ten este plantexamento senón que renunciou a esquerda política e sindical en maior ou menor medida. E esta maior ou menor medida non esta en función dos seus posicionamentos máis u menos de esquerda senón na súa posición institucional con respecto as parcelas de xestión.

Así que chegados a este punto compre aos cidadáns e as cidadás autoorganizarse para defender o ben común.